

Mica Prăvilioară

cu sinaxarul îndreptat,
cu noii sfinți canonizați

— CU SCRIS MARE —

Se tipărește cu binecuvântarea
Preasfințitului Părinte GALACTION
Episcopul Alexandriei și Teleormanului

Editura Cartea Ortodoxă
Alexandria • 2017

Însemnătatea pe scurt a celor șapte laude

Rugăciunea de la miezul nopții. Miezonoptica e una din cele șapte Laude, sau prima Laudă a zilei. Ea se citește la miezul nopții, de la care își trage această numire. Această Laudă ne aduce aminte o mulțime de mărturii vrednice de credință și de învioreare sufletească. Psalmistul David în cartea Psalmilor, pomenește de această Laudă care trebuie să se facă la miezul nopții, zicând: „În miezul nopții m-am sculat ca să mă mărturisesc Ție spre judecățile dreptății Tale”²².

În Noul Testament găsim că, Sfinții Apostoli Pavel și Sila aflându-se închiși în temnița orașului Filipi, din Macedonia, cu toate că erau așa de strămtorați, cu picioarele în butuci, ei au făcut rugăciune la miezul nopții și au cântat Laude și cântări duhovnicești lui Dumnezeu, pe care le-au auzit toți cei închiși. Puterea credinței și a dragostei cu care ei au făcut slujba, a mișcat adânc pe toți ascultătorii, și a atras mila lui Dumnezeu care i-a liberat. „Atunci, deodată s-a făcut un cutremur mare de pământ. Temeliile temniței s-au deschis și legăturile fiecărui întemnițat s-au dezlegat”²³.

Miezonoptica ne pune înaintea osârdia și dragostea înflăcărată, cu care oștile îngerești neîncetat laudă și preaslăvesc pe Dumnezeu. Miezonoptica ne mai pune înaintea pe toate cele întâmplare cu Mântuitorul nostru Iisus Hristos și ucenicii Lui, de la Cina cea de Taină până la înfățișarea Lui înaintea arhierelui evreiesc, Ana²⁴; despre învierea Lui Duminică dis de dimineață²⁵; despre sfârșitul lumii, arderea pământului, acoperirea lui cu vâlul întunericii pustiitor și învierea tuturor morților, de la Adam și până la ultimul om care s-a născut în lumea aceasta²⁶.

Slujba miezonoptice se face la miezul nopții în Sfintele Mănăstiri, în Schituri și de unii creștini aprinși de dragostea Dumnezeiască; iar în bisericile parohiale și de unii creștini în casele lor, se face dimineața, înaintea utreniei și a celorlalte laude. Fericiți sunt sihaștrii, călugării și toți creștinii care se învrednicesc a

²² Ps. 118, 62.

²³ F. Ap 16, 24-34.

²⁴ Mt. 26; Mc. 14; Lc. 22; 23; Ioan 18 și 19.

²⁵ Mt. 27, Mc. 16, Lc. 24, Ioan 20.

²⁶ vezi mai pe larg despre explicarea acestei laude în „Biblioteca Ortodoxiei“ Nr. 78 pg. 1521-1560 de autor.

sluji și a aduce laudă lui Dumnezeu la miezul nopții, în trezie, feriți de zgomotul lumesc și supărările vieții pământești.

„Viața pustnicilor fericită este, a acelor care se întraripează cu Dumnezeiescul dor (Antifon gl. 5).

Rugăciunile de dimineață, sau Utrenia. Utrenia, adică rugăciunea de dimineață, este a doua Laudă a zilei, care se face dimineață, după Miezonoptică.

Dimineața, în împărăția naturii, este începutul zilei, al mișcării, al vieții; iar în Împărăția Darului, cu începutul dimineții se împreună multe binefaceri Dumnezeiești. Astfel, slujba Utreniei ne aduce aminte de timpul nașterii Mântuitorului, în ieslea peșterii din Betleem, de nașterea creștinismului cu multe jertfe strălucite; de patimile Mântuitorului suferite în curtea arhierelui Ana; pe drum și înaintea marelui sfat evreiesc și spânzurarea lui Iuda Iscarioteanul; despre Învierea Mântuitorului din Mormânt și arătarea Sa Mariei Magdalenei și celorlalte femei mironosițe, pe care le-a încredințat despre Învierea Sa; despre învierea tuturor morților, de la Adam până la ultimul om născut pe acest pământ, de înfricoșata Judecată universală și răsplătirea faptelor fiecărui om, pentru totdeauna²⁷.

Prin Sfântul Duh este pricina cea atotmântuitoare, de suflă spre cineva Acesta, după vrednicie, curând îl ridică din cele de pe pământ, îl întraripează, îl crește și sus îl așează²⁸.

Rugăciunile Orei I. Slujba orei I e o parte din Lauda a II-a a zilei, care se citește imediat după Utrenie în legătură cu ea, cam la ora I adică ora 7 la noi. După terminarea Utreniei, în timpul citirii orei I, noi clericii și toți dreptcredincioșii creștini, suntem datori să cugetăm cu toată cucernicia, cum Mântuitorul și făcătorul nostru de bine fiind scuipat, lovit cu pumnii și legat, a fost dus dimineața, în prima oră a zilei (ora 7 la noi) de la Caiafa la Pilat în Pretoriu, la judecată. Acolo, El – Care a îmbogățit pe oameni cu mulțimea Darurilor Sale – a fost tratat crud, ca cel din urmă om din lume, sau ca cel mai mare făcător de rele. Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu și Judecătorul suprem al omenirii, de arhieriei cei fărădelege, farisei, cărturari și bătrânii iudei a fost clevetit, învinuit cu mărturii mincinoase și cerând la Pilat a-L osândi la moarte pe Cruce, strigau dimpreună cu poporul buimăcit de ei: „Să se răstignească, să se răstignească...“

De n-ar fi că Domnul era întru noi, nimeni din noi n-ar fi putut suferi lup-tarea vrăjmașilor, că cei ce biruiesc, de aicea se înalță²⁹.

Rugăciunile Orei a III-a. Ora a III-a, după rânduiala bisericească, este a treia Laudă a zilei. În timpul cetirii acestei ore, noi toți trebuie să cugetăm eu evlavie la patimile, pe care de bună voie le-a răbdat, Mântuitorul nostru Iisus Hris-

²⁷ Vezi mai pe larg explicarea acestei Laude în „Biblioteca Ortodoxiei“ Nr. 79, pg. 1601-1654 de autor.

²⁸ Antifon gl. al 6-lea; vezi și Iezechiil 3, 12, 14; 8, 2; 11; 37, 1-14.

²⁹ Antifon gl. 6.

tos, pentru mântuirea noastră. Astfel, suntem datori în acest timp a ne pironi mintea, cu adâncă pietate, la Domnul nostru Iisus Hristos: cum a fost dezbrăcat de hainele Sale și îmbrăcat cu hlamidă roșie, încununat cu cunună de spini ghimpoși, bătut cu trestia peste cap; cum la stâlpul cel de marmoră, fără de nici o milă, cu multă cruzime fiind legat și bătut, cumplite răni... și alte nesuferite munci a răbdat.

În acest timp noi trebuie iarăși să medităm cu pietate la Duhul Sfânt, Care S-a pogorât în ziua cincizecimii asupra Sfinților Apostoli, în chip de limbi de foc, și a rămas peste dânșii. În ora a treia, adică ora nouă dimineața la noi, S-a pogorât astfel Duhul Sfânt peste dânșii pe când se aflau stând la rugăciune, luminându-i și fortificându-i în propovăduirea Sfintei Evanghelii³⁰.

„Prin Duhul Sfânt este toată sfințenia, înțelepciunea, înființarea și bogăția slavei, din Care este Darul și viața la toată zidirea. Acesta împreună cu Tatăl se laudă și cu Cuvântul” (Antifon gl. 3).

Rugăciunile Orei a VI-a. Ora a șasea este a patra Laudă a zilei. Ea corespunde Orei a douăsprezecea la noi; astfel, unii părinți și creștini, în vechime, o citeau la ora 12, adică la ziua jumătate sau amiază. În timpul citirii acestei Laude, noi toți suntem datori să cugetăm: cum Mântuitorul ducându-și Crucea – sub povara căreia a căzut de multe ori, după multe bătăi și suferințe – cu multă greutate a ajuns pe Golgota, unde a fost dezbrăcat de hainele Sale și pironit pe Cruce între doi tâlhari. Să cugetăm cum ostașii în acel timp și-au împărțit între ei hainele Mântuitorului; iar pentru cămașa Lui au aruncat sorți. Să cugetăm cum căpeteniile poporului evreiesc, dimpreună și tâlharul cel spânzurat pe cruce de-a stânga Lui, Î-L huleau... și a întunericul care s-a făcut peste tot pământul³¹.

„Miluiește-ne pe noi defăimați, întocmindu-ne vase de buna treabă, Ție Cuvântule... Cu dinții lor, nu lăsa să se apuce sufletul meu ca o pasăre, Cuvântule. Vai mie! Cum mă voi mântui de vrăjmași, iubitor de păcate fiind”³².

Această rugăciune sau slujbă se numește Obednița, sau Prânzânda, fiindcă citindu-se de călugării vechi în Sfintele Mănăstiri și Schituri la amiază, după sfârșitul ei mergeau la trapeză pentru a prânzi. Obednița se face imediat după ora a VI-a, când, din oarecare cauze, nu se poate sluji Dumnezeiasca Liturghie.

Această parte de rugăciune, care se atașează la Lauda a patra, prin Psalmii 102, 145 și fericirile... ne pune înainte întruparea Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Pâinea cea vie, Care se pogoară din cer, dimpreună cu toate fructele duhovnicești revărsate din ea³³.

³⁰ F. Ap. 1, 12-26.

³¹ Vezi mai pe larg despre însemnătatea acestei laude în „Biblioteca Ortodoxiei” Nr. 82, pg. 1745-1788 de autor.

³² Antifon gl. 6.

³³ Vezi însemnătatea acestei Laude mai pe larg în Biblioteca Ortodoxiei” Nr. 83, pg. 1792, de autor.

Cei ce se tem de Domnul, fericiți vor umbla în cărările poruncilor Dumnezeiești, că vor mânca toată roada cea de viață. Veseleşte-te începătorul turmei, împrejurul Mesei Tale văzând pe fiii Tai, purtând stâlپări de fapte bune³⁴.

Rugăciunile Orei a IX-a. Citirea orei a IX-a ne aduce aminte de timpul cel mai înfricoșat al patimilor Domnului, care e și cel mai aducător de fericire neamului omenesc.

În timpul citirii orei a IX-a noi toți trebuie să cugetăm:

a) La suferințele Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Care Vineri, în săptămâna patimilor, sta spânzurat pe Cruce între cer și pământ.

b) = cum în durerea Lui... a strigat: „Eli, Eli, Lama Sabahtanii!“ Adică: „Dumnezeul Meu! Dumnezeul Meu! Pentru ce M-ai lăsat?“

c) = cum iarăși a strigat grăind: „Mi-e sete“.

d) = cum în loc de apă i-au dat oțet amestecat cu fiere, după care a zis: „Săvârșitu-s’a“.

e) = cum a strigat cu glas mare: „Părinte, în mâinile Tale îmi dau Duhul Meu“ și plecându-și capul Și-a dat Duhul în mâinile Părintelui Ceresc

f) = ruperea catapetesmei Templului Sfânt din Ierusalim.

g) = cutremurarea pământului acoperit cu pătura neagra a întunerecului.

h) = despicaarea pietrelor.

i) = deschiderea mormintelor.

j) = sculara morților, adică ieșirea din morminte, cu trupul, a unora din sfinții adormiți care, după învierea Lui, s-au dus în cetatea sfântă a Ierusalimului și s-au arătat multor cunoscuți.

l) = înfricoșarea și mărturisirea sutașului și a celor dimpreună cu el, care au zis: „Cu adevărat, Fiu al lui Dumnezeu a fost Acesta“.

m) = împungerea Coastei lui Iisus – cu o suliță de către un ostaș – din care a ieșit sânge și apă³⁵.

„Robia Sionului dintru înșelăciune o ai întors, și pe mine, Mântuitorule, mă viază, scoțându-mă din robia patimii.“

Cela ce seamănă în austru rele pătimiri, posturi cu lacrimi, acesta va secera mănunchi de bucurie ale hranei de viață celei de-a pururi³⁶.

Vecernia. Citirea și slujba Vecerniei, ne pune înaintea ochilor sufletești; 1) Face-rea lumii; 2) Căderea lui Adam și Evei și al treilea, venirea Mântuitorului în lume.

Vecernia închipuie facerea lumii nevăzute – Oștile Îngerești și a lumii văzute, de pe pământ, din aer, din apă și din pământ, precum și a omului, care-i coroana tuturor făpturilor. „Totodată ne mai reamintește că acestea toate au lăudat pe Dumnezeu pentru că din ceea ce n-au fost, le-au adus în ființă, le ține și

³⁴ Antifon gl. 3.

³⁵ Vezi mai pe larg despre însemnătatea acestei ore în „Biblioteca Ortodoxiei“ Nr. 83, pg, 1793-1824 de autor.

³⁶ Antifon gl. 7.

Respect pentru oameni și cărți

poartă grijă de ele. Datoria aceasta de a lăuda pe Dumnezeu o are și o face întotdeauna zidirea lui Dumnezeu. Aceasta, după datorie, trebuie să o urmăm și noi.

Vecernia închipuie căderea strămoșilor noștri prin păcatul neascultării, scoaterea din raiul desfătării, așezarea lor în pământul blestemat și, făgăduința Răscumpărătorului.

Vecernia mai închipuie și venirea Mântuitorului din sânurile Părintelui Ceresc, aici pe pământ, întruparea – prin voia Tatălui Ceresc și conlucrarea Duhului Sfânt – în pântecele cel pururea fecioresc al Preacuratei Maicii Sale, nașterea, activitatea Sa Mesianică, Jertfirea pentru răscumpărarea neamului omenesc.

Povățuirile liturgice ne sfătuiesc, pe noi clericii și creștinii, astfel: „Spre vrednica slujire, mai înainte gătindu-se slujitorul Altarului, sau cel ce vrea să se împărtășească cu Dumnezeiescul Trup și Sânge, dator este, după rânduiala Bisericii, să săvârșească seara Vecernia sau s-o asculte. În timpul acestei slujbe, cu cucernicie să gândească în sine, cu umilință să cugete, cum Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, după mântuitoarele Sale patimi, Vineri seara, pe Cruce, pentru păcatele noastre S-a spânzurat, pentru mânia noastră a murit, cum unul din ostași cu sulița Coasta Lui o a împuns, din care îndată a ieșit Sânge și Apă; cum după aceasta Iosif și Nicodim, Trupul Domnului Hristos luându-L de pe Cruce, cu giulgiu L-au înfășurat și în mormânt nou L-au pus; cum Maria Magdalena cu Preacurata Maica Domnului cu plângere și cu mare tânguire, în amărăciunea inimii priveau acestea³⁷.

La munții Legilor Tale m-ai înălțat, cu fapte bune luminează-mă, Dumnezeule, ca să Te laud pe Tine.

Pavecernița. În timpul citirii rugăciunilor acestei Laude, noi toți suntem datori să cugetăm cu pietate la durerile amare și plângerea cu lacrimi fierbinți, pe care Preasfânta Fecioara Maria dimpreună cu celelalte femei mironosițe și ucenicul iubit, le-au vărsat, la moartea și înmormântarea Domnului nostru Iisus Hristos în mormânt nou; și la Pogorârea Lui cu sufletul în iad, din care a scos și eliberat sufletele tuturor dreptilor³⁸.

Cei ce se tem de Domnul, căile vieții aflând, acum și pururea se vor feriți cu slavă nestrucată, împrejurul mesei tale ca niște odrasle văzând pe fiii tăi, bucură-te și te veselește începătorul turmei, aducându-i pe aceștia lui Hristos³⁹.

De n-ar fi că Domnul era întru noi, cine ar fi în stare întreg a se păzi de vrăjmașul, împreună și de ucigașul de om. Dinților lor nu da, Mântuitorule, pe robul Tău, că în chipul leului se pornesc asupra mea, vrăjmașii mei⁴⁰.

³⁷ Vezi explicarea acestei laude mai pe larg în „Biblioteca Ortodoxiei“, No. 84, pag. 1825 – 1904 de autor.

³⁸ Vezi însemnătatea acestei Laude mai pe larg, în „Biblioteca Ortodoxiei“ No. 85, pg. 1905-1936 de autor.

³⁹ Antifon gl. 7.

⁴⁰ Antifon gl. 2.